

דבר תורה לפרשת לך-לך מאת יעל שלוסברג

פרשת לך לך פותחת את החלק השני של חומש בראשית.

אחרי י"א פרקים שעסקו באנושות על כל תקוותיה ותחלואיה, בהצלחות ובכישלונות, בבריאה-הכחדה-ובריאה מחדש, מכוונת אותנו התורה שוב להתחלה חדשה במרכזה עומדת דמותו של אברהם אבינו.

אדם הראשון, יציר כפיו של הקב"ה, מי ששמע את קול אלוקים מתהלך בגן לרוח היום, היה גיבורן של עשרת הדורות הראשונים שמאז בריאת העולם. נח, שאיש צדיק היה ומצא חן בעיני ד', עמד במרכזם של עשרת הדורות הבאים. ועתה מעמידה התורה את אברהם הפותח תקופה חדשה בה הדגש יהיה לאומי יותר ואוניברסאלי פחות.

מדוע נבחר דווקא אברהם אבינו למשימת ייסוד העם היהודי? אין בתורה תשובה מפורשת לשאלה זו. התהייה מחריפה על רקע בחירתו המנומקת של נח. פרשת בראשית מסיימת בהחלטת הקב"ה למחות את העולם אשר ברא, אך הפסוק האחרון בפרשה נוטע תקווה להתחלה חדשה ומסביר את הבחירה באיש שנבחר להתחיל את העולם החדש שלאחר המבול: "וַנַּח מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ד'", וכך גם הפסוק הפותח את פרשת נח: "נַח אִישׁ צָדִיק תָּמִים הָיָה בְּדֳרָתוֹ אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ".

את אברהם אבינו ואת משפחתו אנחנו פוגשים לראשונה בסוף פרשת נח ופרשת לך-לך פותחת בציווי לאברהם: "וַיֹּאמֶר ד' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֲרָצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֹרְאָךְ". נימוק לבחירה לא נמצא בסוף פרשת נח ואף לא בתחילת פרשת לך לך.

הרמב"ן (פרק יב פס' ב) מתרץ אל העדר הנימוק לבחירת אברהם בכך שנימוק מעין זה יחייב להבליט את מאבקו של אברהם באמונות הפסולות של אנשי דורו וממילא יחייב לדון בהרחבה גם בדעותיהם, ומפני ש"התורה לא תרצה להאריך בדעות עובדי עבודה זרה ולפרש הענין שהיה בינו ובין הכשדים באמונה כאשר קצרה בענין דור אנוש וסברתם בעבודה זרה שחדשו", לא נימקה התורה את בחירתו של אברהם.

הרבי מגור בפירושו שפת אמת על התורה יציג את שאלת הרמב"ן אך ייתן תשובה שונה המתבססת על דברי הזוהר:

רמב"ן הקשה שנאמר לך לך בלי שנזכר מקודם חיבתו. ובזוה"ק נראה כי זה עצמו השבח ששמע זה המאמר לך לך שנאמר מהשי"ת לכל האנשים תמיד כמ"ש (כמו שכתוב) וי לאינון דשינתא בחוריהון. ואע"ה (ואברהם אבינו עליו השלום) שמע וקיבל. וממילא נקרא רק הדיבור אליו כי הלא לא נמצא מיוחד לשמוע רק הוא אבל בודאי זה השבח בעצמו שהיה מוכן לקבל המאמר. (שפת אמת פרשת לך לך - שנת תרל"ב).

השפת אמת מדבר על קריאת לך לך המנסרת בחללו של עולם ונאמרת "מהשי"ת לכל האנשים תמיד". בפני כל אדם פתוחה האפשרות לשמוע את הקול. הקב"ה, אומר השפת אמת, מדבר אל האדם בדרכים רבות אלא שבדרך כלל אין אזנו של האדם כרויה לשמוע. אין הוא מחפש את קול ד' ולכן אינו פוגש בו. בני אדם כמאמר הזוהר בדרך כלל "ישנים בחוריהם", עסוקים בענייניהם ולא נושאים עיניים לשמיים. לא מפנים את מבטם למעלה, לא פוקחים את אזניהם לקולות שמחוץ לעולמם הצר לעיתים כעולם נמלה ולכן – לא שומעים את קול ד'.

"אָהָד הָיָה אַבְרָהָם" (יחזקאל לג/כד) בדורו שחיפש את קול ד' בכל מקום. שתר אחרי בעליה של הבירה – ולכן שמע ומצא.

עצם היכולת לשמוע את קריאת ה"לך-לך", אומר השפת אמת, היא היא הנימוק לבחירתו של אברהם. ופה אף מקופל שבחו של מי ששמע את הקריאה – והלך: "וַיֵּלֶךְ אַבְרָם פְּאֶשֶׁר דָּבָר אֱלֹהֵי ד'".

עם פתיחת שנת הלימודים החדשה נאחל לעצמנו שנדע לשמוע את הקולות החדשים והעתיקים המתהלכים בעולם מאת ד' ולהטמיעם בחיינו.

שבת שלום ומבורך